

Kennisinfrastructuur Academische Werkplaatsen Ouderenzorg 2027 – 2037

PROGRAMMATEKST

Datum: 19 maart 2026/ 23 april 2026(*)

(*) Herziene versie op basis van advies Pels Rijcken inzake Advies subsidie bestending
kennisinfrastructuren (22/4/2026) zaaknummer 11025717

Colofon

Met kennis werken aan een goede gezondheid voor iedereen. Daar staat ZonMw voor. ZonMw programmeert en financiert onderzoek en vernieuwing in gezondheid, zorg en welzijn, stimuleert kennisinfrastructuren en het gebruik van de ontwikkelde kennis. Samen met partners werkt ZonMw aan het signaleren en agenderen van kennisbehoeftes. Belangrijkste opdrachtgevers zijn het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).

Voor meer informatie over het programma Kennisinfrastructuur Academische Werkplaatsen Ouderenzorg (KAWO) 2027-2037 kunt u contact opnemen met het secretariaat via e-mail kawo@zonmw.nl of telefoon 070 349 54 72.

Auteur: Maxim Boelhouwer, Jolanda Huizer, Marjolein van Nieuwaal

Datum: 19 maart 2026/ 23 april 2026(*)

(*) Herziene versie op basis van advies Pels Rijcken inzake Advies subsidie bestending kennisinfrastructuren (22/4/2026) zaaknummer 11025717

www.zonmw.nl

MET KENNIS WERKEN AAN
EEN GOEDE GEZONDHEID VOOR IEDEREEN

ZonMw

Laan van Nieuw Oost-Indië 334

2593 CE Den Haag

Telefoon 070 349 51 11

info@zonmw.nl

Sociale media

Inhoud

Inhoud

1.	Inleiding.....	4
1.1.	Achtergrond/aanleiding	4
1.2.	Verzoek aan ZonMw.....	4
2.	Analyse en afbakening	5
2.1.	Analyse	5
2.2.	Afbakening	6
3.	Doelstelling, doelgroepen en uitgangspunten	7
3.1.	Doelstelling.....	7
3.2.	Uitgangspunten	8
3.3.	Doelgroepen.....	9
4.	Inhoud	10
4.1.	Passende zorg	11
4.2.	Arbeidsmarktproblematiek.....	11
4.3.	Onderwijs en professionalisering van de sector	11
5.	Planning en proces.....	12
5.1.	Financiering kennisinfrastructuur	12
5.2.	Fases programma	12
5.3.	Monitoring voortgang.....	13
5.4.	Programma-evaluatie	14
6.	Financiële omvang	15
6.1.	Staatssteun	16
Bijlagen		
A.	Aanbevelingen programmaevaluatie.....	17
B.	Programma van eisen Kennisinfrastructuur Academische Werkplaatsen Ouderenzorg 2027	19

1. Inleiding

De kwaliteit en houdbaarheid van de ouderenzorg staat onder druk. Het aantal kwetsbare ouderen met complexe zorgvragen neemt toe. Tegelijkertijd groeit het tekort aan zorgprofessionals en mantelzorgers door vergrijzing. Om de ouderenzorg toegankelijk en kwalitatief goed te houden zijn andere oplossingen nodig. Kennisontwikkeling, -verspreiding en -toepassing binnen de kennisinfrastructuur spelen daar een cruciale rol bij. Wij definiëren een kennisinfrastructuur als een breed samenwerkend netwerk van actoren dat gericht is op de ontwikkeling, verspreiding en borging van kennis binnen een bepaalde sector, met voortdurende wisselwerking tussen onderzoek, beleid en praktijk zorg en onderwijs.

1.1. Achtergrond/aanleiding

De afgelopen jaren is op diverse manieren geïnvesteerd in de kennisinfrastructuur in de ouderenzorg. Zo is in 2015 het programma 'Waardigheid en Trots' gestart ter verbetering van de kwaliteit van de verpleeghuiszorg. Een belangrijk onderdeel hiervan was het bevorderen van wetenschappelijke kennisontwikkeling en de verspreiding en toepassing daarvan in de praktijk.

Daarnaast is tussen 2017 en 2024 gewerkt aan de versterking van de kennisinfrastructuur in de langdurige zorg door 6 academische werkplaatsen ouderenzorg (AWO) te financieren. Dit gebeurde in opdracht van de directie Langdurige Zorg van VWS met ondersteuning vanuit het ZonMw-programma Kennisinfrastructuur Academische Werkplaatsen Ouderenzorg (KAWO).

In 2023 verscheen een Kamerbrief van het ministerie van VWS¹, naar aanleiding van een advies van Zorginstituut Nederland² over het verbeteren van de kennisuitwisseling in de langdurige zorg. In deze brief heeft het ministerie van VWS vastgesteld dat een impuls van de kennisinfrastructuur in de langdurige ouderenzorg noodzakelijk is en blijft. Mede daarom ontving ZonMw de opdracht voor een vervolgprogramma KAWO. Op verzoek van ZonMw is het lopende programma verlengd tot eind 2026. Hierdoor konden de aanbevelingen uit de evaluatie van het programma KAWO 2017 – 2024 meegenomen worden in de programmatekst voor een nieuw programmaperiode vanaf 2027.

1.2. Verzoek aan ZonMw

Op 22 april 2024 ontving ZonMw het verzoek van het ministerie van VWS om vervolgprogramma's te ontwikkelen voor de programma's KAWO en academische werkplaatsen verstandelijke beperkingen (AWVB).

VWS geeft in haar opdrachtbrief aan dat het gaat om academische werkplaatsen die een majeure ontwikkeling hebben doorgemaakt en zich hebben ontwikkeld tot een solide basis in het kennislandschap. VWS heeft met het programma tot doel kennisinfrastructuren te financieren, die een samenwerkingsverband vormen tussen kennispartijen, beroepsorganisaties en onderwijs, waarin kennisontwikkeling en kennisoverdracht centraal staan en waarbij sprake is van interactie tussen onderzoek, beleid en praktijk.

¹ <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-a147d2a4ad345d68f484199bf965aded86a1048c/pdf>

² <https://www.zorginstituutnederland.nl/documenten/2022/06/23/advies-kennisinfrastructuur-langdurige-zorg>

VWS (Directie Langdurige Zorg) heeft ZonMw gevraagd om een programmavoorstel te doen voor de (co)financiering en inhoudelijke ondersteuning van de doorontwikkeling van zowel de academische werkplaatsen ouderenzorg als de academische werkplaatsen verstandelijke beperkingen.

Het doel van beide programma's is om de bestaande infrastructuur van academische werkplaatsen op het gebied van zorg en ondersteuning voor mensen met ouderdomsproblematiek of met een verstandelijke beperking te versterken en bestendigen.

2. Analyse en afbakening

In dit hoofdstuk gaan we in op de belangrijkste ontwikkelingen in de langdurige zorg, en meer specifiek de ouderenzorg. De bijdrage van de kennisinfrastructuur hieraan en de rol en positie in de sector worden toegelicht, net als de positie die dit programma binnen dat speelveld inneemt.

2.1. Analyse

Het aantal kwetsbare ouderen met complexe zorgvragen neemt sterk toe. Ook is de verwachting dat het aantal mensen met dementie gaat verdubbelen. In combinatie met de vergrijzing en de stijgende levensverwachting leidt dit tot een toenemende zorgvraag, terwijl het aantal beschikbare zorgprofessionals afneemt. Personeelstekorten zetten de kwaliteit van zorg en ondersteuning onder druk. Omdat de zorgvraag niet alleen toeneemt, maar ook complexer wordt en de grenzen van domeinen overstijgt, wordt de samenwerking tussen zorg, onderzoek, onderwijs en beleid steeds belangrijker. Dat vraagt niet alleen om nieuwe vormen van kennis, maar ook om een andere manier van werken. Een sterke en duurzame kennisinfrastructuur, waarbinnen de nieuwste kennis en inzichten over de ouderenzorg in samenwerking tussen wetenschap en praktijk cruciaal is voor het ontwikkelen van oplossingen voor deze complexe uitdagingen.

2.1.1. De rol van de kennisinfrastructuur

De kennisinfrastructuur vormt het fundament voor de samenwerking tussen wetenschap en praktijk en is randvoorwaardelijk voor goede kennisontwikkeling en -benutting en speelt een belangrijke rol bij de doorgeleiding van kennis. Voorbeelden van kennisinfrastructuren zijn consortia, kennispleinen, ziekte- of zorggebonden netwerken, living labs, academische werkplaatsen, leernetwerken, partnerschappen en data-infrastructuren.

Het financieren van een kennisinfrastructuur draait in essentie om het financieren van de juiste mensen op de juiste plek. Deze visie is de basis geweest voor het inrichten van de kennisinfrastructuur in de langdurige zorg. Het fundament dat de afgelopen jaren is gelegd wordt binnen het programma KAWO verder versterkt.

2.1.2. Verdere versterking van de kennisinfrastructuur

De kennisinfrastructuur in de langdurige zorg is de afgelopen jaren sterk gegroeid. Toch is verdere verbetering mogelijk, zo bleek ook uit een advies van Zorginstituut Nederland over het optimaliseren van de

kennisinfrastructuur in de langdurige zorg³. Hierin werd onder andere geadviseerd om meer aandacht te besteden aan de landelijke, regionale en lokale implementatie van kennis. Omdat maatschappelijke impact nauw samenhangt met de mate waarin (nieuwe) kennis daadwerkelijk zijn weg vindt naar de praktijk, blijft een impuls voor de kennisinfrastructuur in de langdurige zorg onverminderd nodig.

2.1.3. Landelijke ontwikkelingen ouderenzorg

Landelijk zijn een aantal initiatieven⁴ ingezet die richting geven aan de uitdagingen in de ouderenzorg: het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO), het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA), Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Generiek kompas 'Samen werken aan kwaliteit van bestaan'.

De kennisinfrastructuur is een belangrijke basis om met kennisontwikkeling, kennisuitwisseling en het bundelen van kennis vorm te geven aan deze akkoorden en zo bij te dragen aan het oplossen van de uitdagingen in de langdurige ouderenzorg. De kennisinfrastructuur dient om de benodigde kennis te ontwikkelen, te verspreiden en te evalueren, zoals dit ook staat beschreven in de kamerbrief van maart 2023 ('Kennisinfrastructuur en passende zorg Wlz', kenmerk 3519052-1039678-LZ). Dit met als uiteindelijk doel: het verbeteren van de kwaliteit van zorg.

2.1.4. Aansluiting op beleidsdoelen VWS en ZonMw

Om in aanmerking te komen voor financiering vanuit het programma KAWO moeten partijen aansluiten op de beleidsdoelen van zowel VWS als ZonMw. De beleidsdoelen van het ministerie van VWS voor de langdurige zorg, zoals gespecificeerd in de opdrachtbrief aan ZonMw, zijn het realiseren van passende zorg, het versterken van werkplezier en vakmanschap van professionals en het vergroten van regie en kwaliteit van leven voor ouderen. De maatschappelijke opgaven van ZonMw waar de kennisinfrastructuur in de ouderenzorg een bijdrage aan moeten leveren zijn:

- Passende zorg – doordat kennisontwikkeling en -toepassing leiden tot zorg die beter aansluit bij de behoeften van mensen; Het is van belang om zorg inclusief te maken zodat er passende zorg voor iedereen kan worden geboden. Belangrijk voor passende zorg is de samenwerking met mensen om wie het gaat.
- Data en technologie – bijvoorbeeld door te investeren in betere dataverzameling en een data-infrastructuur;
- Regionalisering – doordat kennisnetwerken en werkplaatsen op regionaal niveau met elkaar samenwerken

2.2. Afbakening

Het programma KAWO 2027 - 2037 richt zich specifiek op het financieren van de bestaande kennisinfrastructuur in de ouderenzorg. De financiering vanuit het programma wordt besteed aan het inzetten van de juiste expertise op de juiste plek. Het programma heeft een looptijd van 10 jaar.

³ <https://www.zorginstituutnederland.nl/documenten/2022/06/23/advies-kennisinfrastructuur-langdurige-zorg>

⁴ [Factsheet zorgakkoorden en -programma's](#)

Het vorige programma KAWO is geëvalueerd door een externe commissie. De aanbevelingen voortkomend uit deze evaluatie staan in bijlage A. In dit vervolgprogramma nemen we de aanbevelingen uit de externe evaluatie over de periode 2017-2024 mee. De aanbevelingen (bijlage A) gaan over 3 onderwerpen:

- Proces: het inrichten van de subsidieprocedures en de verantwoording daarover door de gefinancierde academische werkplaatsen. Evaluatie en monitoring worden hierbij gebruikt als instrumenten bij het toetsen van de verantwoording.
- Kwaliteit van kennisinfrastructuren: criteria ten aanzien van taak en doelstelling van de academische werkplaats en eisen over de samenwerking en het betrekken van stakeholders.
- Inhoudelijke thema's en metadoelen: afspraken over inhoudelijke maatschappelijke relevante thema's waar academische werkplaatsen mee aan de slag gaan om zoveel mogelijk impact te realiseren in de praktijk en toekomstbestendig te zijn.

Er zijn meer ZonMw-programma's die zich richten op het versterken van kennisinfrastructuren voor andere doelgroepen in de langdurige zorg. Denk bijvoorbeeld aan de programma's Academische Werkplaatsen Verstandelijke Beperkingen (AWVB), Expertisefunctie Zintuiglijk Gehandicapten (EZG), Kennisnetwerken voor Specifieke Doelgroepen (KSD) en de Academische Werkplaats langdurige GGZ.

Verder spelen programma's zoals Passende Zorg binnen de Wet Langdurige Zorg, Kennisprogramma Langdurige Zorg en Ondersteuning (LZO II), Reablement, Beter Thuis 2, Dagactiviteiten voor thuiswonende mensen met dementie (ADMD), Ondersteuning regionale samenwerking (ORS) en Versterking organisatie eerstelijnszorg een belangrijke rol in het financieren van kennisontwikkeling, het stimuleren van implementatie en het bevorderen van professionalisering binnen de ouderenzorg. Om bij te dragen aan de beleidsdoelen van ZonMw en VWS is het van belang dat de kennisinfrastructuur deze mogelijkheden voor kennisontwikkeling, -benutting en -verspreiding aangrijpt.

Gezien de gezamenlijke doelstellingen en raakvlakken van de academische werkplaatsen wordt intern met deze en andere relevante programma's samengewerkt.

3. Doelstelling, doelgroepen en uitgangspunten

3.1. Doelstelling

De doelstelling van het programma is het financieren van academische werkplaatsen om (kennis)uitwisseling, innovatie en samenwerking te stimuleren, wat leidt tot het borgen van kennis en bestendigen van de kennisinfrastructuur. Hierdoor wordt de kwaliteit en doelmatigheid van de langdurige zorg duurzaam verbeterd, specifiek in de langdurige ouderenzorg. Door meerjarige subsidie kan meer continuïteit en stabiliteit worden gegeven aan de versterking van de kennisinfrastructuur en de uitvoering van de activiteiten die ten goede komen aan de sector en wordt kennis en expertise gedeeld en behouden.

ZonMw wil met kennis bijdragen aan goede zorg en ondersteuning voor iedereen. Dat geldt ook voor ouderen die afhankelijk zijn van langdurige zorg. Omdat voor deze doelgroepen specifieke kennis en expertise nodig is, is het belangrijk dat er een goede kennisinfrastructuur is met een stabiel en duurzaam karakter. De vorm waarin ZonMw de kennisinfrastructuur wil stimuleren noemen we academische werkplaatsen. Het programma van waaruit de financiering plaatsvindt heeft ook die naam. Door financiering

vanuit het programma kennisinfrastructuur academische werkplaatsen ouderen draagt ZonMw bij aan het bestendigen en uitbreiden van de goed functionerende kennisinfrastructuren die aan alle eisen van ZonMw voldoen (bijlage B) en die hun diensten hebben bewezen in de praktijk.

De financiële middelen die worden toegekend door ZonMw kunnen door academische werkplaatsen worden besteed aan activiteiten gericht op het blijvend goed laten functioneren van de kennisinfrastructuur. Hoewel de precieze invulling per werkplaats zal verschillen kan men denken aan activiteiten zoals:

- Coördinatie, programmamanagement en organisatie van de werkplaats en de samenwerking tussen partners;
- Het tijdelijk inzetten van (wetenschappelijke) medewerkers voor het initiëren en verbinden van onderzoek binnen de kennisinfrastructuur en daar buiten;
- Het ophalen, prioriteren en vertalen van kennisvragen uit praktijk en beleid naar onderzoeks- en ontwikkelactiviteiten;
- Het tijdelijk (gedeeltelijk) vrijstellen van zorgverleners voor meerjarige deelname aan de werkplaats en het inbrengen van praktijkkennis;
- Activiteiten gericht op kennisdeling, implementatie en benutting van ontwikkelde kennis in praktijk, beleid en onderwijs;
- Communicatie en kennisverspreiding, inclusief het ontwikkelen en onderhouden van middelen en platforms voor kennisdeling en het tijdelijk inzetten van communicatie- en implementatiemedewerkers die zich richten op het verspreiden van kennis;
- Monitoring, evaluatie en doorontwikkeling van de kennisinfrastructuur.

De financiering vanuit het programma mag niet worden ingezet voor het financieren van staf die op een andere wijze financiering voor hun werkzaamheden ontvangen, bijvoorbeeld vanuit de universiteit zelf. Ook mag de financiering niet worden ingezet als een opvulling voor weggevallen financiering vanuit co-financiers.

Academische werkplaatsen die binnen dit programma gefinancierd worden moeten aansluiten bij de uitgangspunten voor een kwalitatief goed functionerende kennisinfrastructuur (zie hoofdstuk 3.2).

3.2. Uitgangspunten

Voor ZonMw is een kennisinfrastructuur een ecosysteem: een geheel van organisaties, mensen, middelen en systemen die gezamenlijk zorgen voor een omgeving waarin kennisvragen worden opgehaald en nieuwe kennis ontstaat, wordt verspreid en wordt toegepast. Concreet, maar niet uitputtend, omvat een kennisinfrastructuur partijen als onderwijsinstellingen, onderzoeksinstituten, databanken en digitale platforms, ervaringsdeskundigen, bedrijven en brancheorganisaties (lees: zorginstellingen), beleid en overheid en samenwerkingsverbanden tussen verschillende partijen die bijdragen aan de kennisinfrastructuur. Met in dit programma specifiek de primaire focus op de langdurige ouderenzorg (Wlz-zorg).

Een goed functionerende kennisinfrastructuur voldoet aan een aantal randvoorwaarden die deels voortvloeien uit - en overlap hebben met - de voorwaarden en opgaven uit het ZonMw-beleidsplan. Zo moet sprake zijn van open toegang tot kennis en interventies (open access). Dit betekent dat kennis openbaar moet worden gedeeld en dat ontwikkelde interventies toegankelijk zijn door bijvoorbeeld plaatsing in de databank erkende interventies van Vilans of op het kennisplein Zorg voor Beter. Toegang

binnen een kennisinfrastructuur houdt ook in dat er lage drempels zijn voor (toetreding tot) samenwerking en kennisdeling.

De academische werkplaatsen ontwikkelen kennis die aansluit op maatschappelijke ontwikkelingen en pakken vraagstukken aan die voortkomen uit de dagelijkse zorgpraktijk. Hierbij is gelijkwaardige participatie een belangrijke pijler die op verschillende manieren vorm kan worden gegeven. Eén van die manieren is om doelgroepen zoals zorgprofessionals en ervaringsdeskundigen te laten participeren in alle fasen van onderzoek. Deze betrokkenheid bij onderzoek kan op verschillende manieren worden vormgegeven, bijvoorbeeld door het aanstellen van co-onderzoekers en linking-pins. Zij vormen een belangrijke spil in de samenwerking tussen praktijk en onderwijs. Bovendien beschikken ouderen, naasten en zorgprofessionals over relevante kennis.

ZonMw hecht daarnaast veel belang aan cofinanciering. Uit onderzoek blijkt namelijk dat cofinanciering bijdraagt aan succesvolle implementatie van kennis in de praktijk. Vertaald naar de context van de academische werkplaatsen betekent cofinanciering dat deelnemende organisaties langdurig financieel bijdragen aan de werkplaats. Ook moet er een duidelijke langetermijnvisie bestaan met bijbehorende investeringen.

Voor een goede verbinding tussen wetenschap, onderwijs en beleid is het van belang dat er stevige samenwerkingsverbanden bestaan. De samenwerkende academische netwerken ouderenzorg (SANO) is een goed voorbeeld van zo'n samenwerking. Het gezamenlijk opstellen en updaten van een kennis- of onderzoeksagenda en het gezamenlijk bijdragen aan zo'n agenda maakt een belangrijk onderdeel uit van een samenwerkingsverband. Een sterk samenwerkingsverband is van belang voor het goed functioneren van de academische werkplaatsen. Gezamenlijk wordt gewerkt aan het vergroten van de zichtbaarheid, positie en gezag van de academische werkplaatsen. Bij het verder bestendigen en uitbouwen van de huidige kennisinfrastructuur is extra aandacht voor de samenwerking met het onderwijs (ook op mbo- en hbo-niveau), met internationale partijen en met andere domeinen van belang. Dit geldt ook voor het ophalen van bestaande kennis.

Richting de toekomst is het slim en verantwoord omgaan met data van belang. Denk hierbij aan zaken zoals verbetering van registratiesystemen, ontsluiten van zorgdata en de data-infrastructuur. Deze kunnen zowel in het kader van arbeidsmarkttekorten als in het kader van 'leren en verbeteren' of het structureel inzichtelijk maken van maatschappelijke impact of veranderingen belangrijke hulpmiddelen zijn.

Tot slot is kennisbenutting een zeer belangrijk onderdeel van een goed functionerende kennisinfrastructuur. De implementatie én de-implementatie van ontwikkelde methodieken en kennis is een essentieel onderdeel van het daadwerkelijk bereiken van impact. Ook daarbij is het van belang dat kennis zich verder verspreidt over de grenzen van domeinen heen.

3.3. Doelgroepen

Om de programmadoelstellingen te bereiken en tot een goed functionerende kennisinfrastructuur te komen is het van belang om vanuit het programma de juiste doelgroepen te financieren. Voor dit programma zijn dat kennisinfrastructuren in de vorm van academische werkplaatsen voor de langdurige ouderenzorg.

In het voorgaande programma heeft ZonMw 6 academische werkplaatsen gefinancierd voor verdere versterking van de kennisbasis en samenwerking binnen de kennisinfrastructuur. Uit een externe programma-evaluatie is gebleken dat het programma een substantiële bijdrage heeft geleverd aan de

versterking van de kennisinfrastructuur, waarbij de academische werkplaatsen zich sterker hebben gepositioneerd als onderdeel van de landelijke kennisinfrastructuur. Deze positieve evaluatie is een directe vertaling naar de doelstelling om de kennisinfrastructuur langdurige zorg via academische werkplaatsen voor de langdurige ouderenzorg verder te bestendigen.

Bij aanvang van een nieuwe programmaperiode worden de subsidie ontvangende partijen getoetst aan de hand van een aantal eisen (criteria). Het programma van eisen wordt in bijlage B verder toegelicht. Deze zijn onder andere gebaseerd op de uitgangspunten beschreven in hoofdstuk 3.2.

De doelgroepen van de academische werkplaatsen zelf zijn deels afhankelijk van de inhoudelijke onderzoekslijnen van de desbetreffende werkplaatsen. Primair zijn dit echter voor alle academische werkplaatsen ouderen, hun naasten en zorgprofessionals. Ook het (beroeps)onderwijs en zorginstellingen zijn een belangrijke doelgroep van de academische werkplaats. Uit de subsidieaanvragen moet blijken hoe de academische werkplaatsen samenwerken met hun specifieke doelgroepen en welke impact deze samenwerking heeft voor de doelgroepen.

4. Inhoud

De binnen dit programma gefinancierde academische werkplaatsen moeten tijdens de looptijd van het programma aantoonbaar bijdragen aan kennis op in ieder geval 3 overkoepelde, inhoudelijke thema's:

1. Passende zorg;
2. Arbeidsmarktproblematiek;
3. Onderwijs en professionalisering van de sector.

Dit alles om bij te dragen aan het verbeteren van de kwaliteit van zorg en leven van ouderen en hun naasten. De inhoudelijke thema's worden tijdens de tussenevaluatie herijkt en waar nodig aangevuld op basis van maatschappelijke en politieke ontwikkelingen.

Hoewel het aan de academische werkplaatsen zelf is om vorm te geven aan de inhoudelijke onderzoekslijnen van de desbetreffende werkplaats behoeven de 3 inhoudelijke thema's in dit hoofdstuk extra aandacht. ZonMw zal hierop toezien en waar nodig bijsturen doormiddel van de monitoring met voortgangsverslagen. In deze voortgangsverslagen wordt door de academische werkplaatsen onder andere gerapporteerd over de inhoudelijke thema's. Daarnaast wordt ook de (verwachte) maatschappelijke en wetenschappelijke impact inzichtelijk gemaakt.

In de uitvoering van het programma sluiten de academische werkplaatsen zo veel mogelijk aan bij de uitgangspunten van de beleidsakkoorden zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO), het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA), Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Generiek kompas 'Samen werken aan kwaliteit van bestaan', het ZonMw-beleidsplan en de ambities van de Alliantie KILZ. Ook spelen we bij de inrichting van het programma in op de adviezen uit de programmaevaluatie die in 2025 is uitgevoerd (bijlage A).

4.1. Passende zorg

Om de kwaliteit van de zorg in Nederland in de toekomst te borgen, is door de overheid, zorgsector en samenleving een gezamenlijke beweging ingezet naar passende zorg. In het Integraal Zorgakkoord (IZA) is opgenomen dat passende zorg de norm is. Passende zorg gaat uit van 4 basisprincipes:

- Passende zorg is waardegedreven; dus aantoonbaar effectief met beperkte inzet van geld, personeel en grondstoffen;
- Passende zorg komt samen met en gezamenlijk rondom de patiënt tot stand (samen beslissen);
- Passende zorg is de juiste zorg op de juiste plek en wordt waar mogelijk dicht bij de patiënt georganiseerd;
- Passende zorg gaat over gezondheid in plaats van over ziekte.

4.2. Arbeidsmarktproblematiek

De sector staat onder toenemende druk. Er zijn te weinig zorgmedewerkers, terwijl de zorgvraag groeit en steeds complexer wordt. Vacatures blijven lang openstaan en ervaren zorgprofessionals gaan met pensioen, waardoor teams onderbezet raken. Die toegenomen werkdruk zorgt er, in combinatie met factoren zoals laag salaris, het gebrek aan doorgroeimogelijkheden, onregelmatige diensten en het gebrek aan zeggenschap over werktijden, voor dat relatief veel mensen de sector verlaten. Dat alles heeft directe invloed op de continuïteit en kwaliteit van de zorg in de sector.

Er moet gezocht worden naar mogelijke oplossingen voor het probleem, zowel door kennisontwikkeling als benutting van bestaande kennis, interventies en methodieken. Het vraagstuk rondom de arbeidsmarkt sluit op veel plekken aan op het inhoudelijke thema passende zorg.

4.3. Onderwijs en professionalisering van de sector

Een manier om kennis te benutten is door deze kennis te implementeren in opleidingen en onderwijs voor zorgprofessionals, inclusief de trajecten voor bij- en nascholingstrajecten. Daarnaast is het van belang om deze kennis te laten landen in de opleidingen en trajecten voor zij-instromers.

Het implementeren van kennis in opleidingen draagt bij aan het versterken van de vakbekwaamheid en het professionele handelen van zorgprofessionals in de langdurige zorg. Dit is eveneens vastgelegd in de KI|LZ-ambities om effectieve implementeerbare kennis te ontwikkelen en benutten. Het is van belang dat kennis goed en snel vindbaar is, dat het in een aansprekende en bruikbare vorm gegoten is en dat de kennis goed gebruikt wordt. Er moeten heldere afspraken worden gemaakt over het eigenaarschap rondom het actueel houden van kennis.

Ook moet er worden geïnvesteerd in de aansluiting van het onderwijs bij de academische werkplaats als het gaat om kennisontwikkeling en implementatie. Hiermee wordt een goede aansluiting tussen beroepsopleidingen en werken in de praktijk beoogd.

5. Planning en proces

Het beschikbare budget binnen dit programma wordt verdeeld door middel van subsidies voor het bestendigen van de kennisinfrastructuur. In dit hoofdstuk wordt kort uiteengezet hoe partijen in aanmerking komen voor een subsidie voor de kennisinfrastructuur

5.1. Financiering kennisinfrastructuur

Voor het financieren van de gezamenlijke activiteiten van een kennisinfrastructuur is een subsidie voor het borgen van kennis en het bestendigen van de kennisinfrastructuur het meest passend.

Met de subsidie van ZonMw kunnen activiteiten worden gefinancierd die zich richten op het door ontwikkelen en het onderhoud van een goed functionerende kennisinfrastructuur.

Dit omvat activiteiten op het gebied van

1. Kennis: het ophalen, delen, verspreiden en borgen van kennis. Zowel wetenschappelijke kennis van hoog niveau in combinatie met praktijk en ervaringskennis.
2. Duurzaamheid: kennis wordt in de praktijk gebruikt (blijvend gebruik), actueel gehouden is en vindbaar. Dit kan ook activiteiten betreffen die gericht op lange-termijn verankering van de kennis binnen de infrastructuur binnen de zorg en academie.
3. Professionalisering: versterken van de kennis en kunde van de mensen binnen het netwerk en netwerkontwikkeling. Dit zijn activiteiten die het ecosysteem en de samenwerking versterken en uitbreiden met relevante partners.

De financiering richt zich op de activiteiten van academische werkplaatsen die voldoen aan alle gestelde criteria (bijlage B). Het subsidiebedrag mag niet worden ingezet voor het financieren van (onderzoeks)projecten. Daar moeten de onderzoekers die werken binnen de academische werkplaats apart financiering voor werven, bijvoorbeeld door elders of bij ZonMw projecten aan te vragen.

5.2. Fases programma

De subsidieverstrekking vindt plaats op basis van vooraf bekend gemaakte criteria en een transparante, objectieve en niet-discriminerende beoordelingsprocedure. In de looptijd van 10 jaar, zullen 2 subsidie oproepen worden opengesteld, elk met een looptijd van projecten van maximaal 5 jaar.

5.2.1. Marktverkenning

De marktverkenningfase heeft eind 2025- begin 2026 plaatsgevonden om de eerste (globale) voorwaarden te toetsten bij potentiële gegadigden. Ook om in te schatten hoeveel gegadigden er zijn. De marktverkenningfase had als doel om, vóór de start van het programma, haalbaarheid en eventuele schaarste te beoordelen met betrekking tot de subsidiedoelstellingen en programma van eisen (criteria). Optioneel zal een marktverkenning worden herhaald ter voorbereiding van de 2^e subsidie oproep.

5.2.2. Aanvraagfase

De eerste subsidie oproep zal worden opgesteld in 2026. In de subsidie oproep staan de doelen en criteria beschreven en kunnen partijen die menen daaraan te kunnen voldoen een aanvraag indienen. Deze aanvraag bevat ten minste een activiteitenplan en een begroting voor 5 jaar.

ZonMw zorgt voor een aanvraagformulier en een begrotingsformat dat moet worden gebruikt. De gehele procedure staat beschreven in de subsidie oproepteksten.

5.2.3. Beoordeling

In de beoordelingsfase worden aanvragen eerst op ontvankelijkheid gecontroleerd. De beoordeling vindt plaats op basis van de doelen en criteria zoals omschreven in de subsidieoproep. Voor het beoordelen van de aanvragen wordt gebruik gemaakt van een beoordelingscommissie, deze commissie beoordeelt zowel de aanvragen van het programma KAWO, als ook AWVB.

5.2.4. Subsidieverlening

Voor het verlenen van deze subsidies door ZonMw vormt artikel 3 van de wet op ZON de basis ten aanzien van de aanvraag, verantwoording en vaststelling. Ook gelden de algemene subsidie bepalingen van ZonMw.

Na een positieve beoordeling stelt ZonMw in de fase van subsidieverlening de toekenningsbeschikking op. In deze definitieve beschikking worden aan de subsidieontvanger de eisen vermeld die samenhangen met het ontvangen van de subsidie. Ook vermeldt de beschikking alle eisen die betrekking hebben op de monitoring en de verantwoording van de subsidie. Dit document vormt dus de formele subsidieverlening en bevat concreet afspraken over de verplichtingen van de subsidieontvanger, waaronder meldingsplicht bij afwijkingen, bewaarplicht van administratie en de verplichting tot het leveren van bewijsstukken voor de vaststelling (per kalenderjaar en verleningsperiode, indien van toepassing). ZonMw bepaalt in deze fase ook de betalingsregeling (bevoorschotting en tranches).

5.3. Monitoring voortgang

Bij de start van het nieuwe programma zal een startbijeenkomst worden georganiseerd, eventueel ook met andere gestarte kennisinfrastructuren.

Voor de uitvoering van het programma, inclusief de bewaking van de voortgang, is ZonMw het aanspreekpunt voor zowel de academische werkplaatsen als VWS. Hoewel VWS het verzoek tot vormgeving van programma doet, is ZonMw de primaire uitvoerder van een programma. Dit sluit aan bij de aanbeveling uit de externe eindevaluatie van AWVB en KAWO (18 december 2024) rondom de rolverduidelijking van ZonMw en VWS.

In de beschikking worden voorwaarden beschreven over de periodieke gegevensverstrekking die relevant zijn voor de uiteindelijke vaststelling door ZonMw.

5.3.1. Inhoudelijke voortgang

Er wordt in ieder geval ieder jaar een inhoudelijk voortgangsverslag opgevraagd op basis van een nog nader te bepalen format. In het voortgangsverslag wordt gemonitord of de voorgenomen activiteiten daadwerkelijk worden uitgevoerd en welke impact hiermee wordt bereikt. Ook moeten alle subsidieontvangers jaarlijks een publiek jaarverslag publiceren over alle activiteiten en projecten die de academische werkplaats in dat jaar heeft ondernomen en uitgevoerd.

Naast de inhoudelijke monitoring doormiddel van voortgangsverslagen vinden er ieder jaar een voor- en najaarsoverleg plaats. Dit sluit naadloos aan bij de aanbevelingen uit de externe eindevaluatie om deze overlegstructuur voor te zetten. Het voor- en najaarsoverleg worden gebruikt voor de behandeling van inhoudelijke thema's waarop de deelnemende partijen kennis met elkaar uit kunnen wisselen. Er kan hier worden gedacht aan bijvoorbeeld de inhoudelijke thema's uit de programmatekst of de aansluiting bij specifieke beleidsontwikkelingen. Afhankelijk van het thema van het voor- en najaarsoverleg kan ZonMw ervoor kiezen om ook andere partijen dan de academische werkplaatsen ouderenzorg aan te laten sluiten. Dit gaat dan onder andere om de academische werkplaatsen verstandelijke beperkingen en partijen als Trimbos, Vilans, ActiZ, Verenso of Zorginstituut Nederland (ZIN). Een waarnemer van VWS neemt deel aan het voor- en najaarsoverleg in toehorende en stimulerende rol.

5.3.2. Financiële voortgang

De subsidieverstrekking geldt voor de duur van de projectperiode. Bij afronding van het project vindt inhoudelijke toetsing en financiële eindafrekening plaats volgens de procedures van ZonMw

Er wordt jaarlijks van iedere subsidie ontvanger verwacht dat zij inhoudelijke en financiële voortgang rapporten aanleveren. Bij de financiële verantwoording van de subsidieverleningsperiode wordt, aan het einde van het project ook een accountantsverklaring opgevraagd over de voorgaande projectperiode. Indien blijkt dat de activiteiten niet, of niet geheel zijn verricht, of niet geheel aan de subsidie verbonden verplichtingen is voldaan, kan ZonMw de subsidie op een lager bedrag vaststellen en uitbetaalde voorschotten(deels) terugvorderen.

De subsidie voor de werkplaatsen is niet bestemd voor eenmalige investeringen of (onderzoeks)projecten, het gaat om ervoor te zorgen dat de dagelijkse activiteiten van de kennisinfrastructuur via een academische werkplaats kunnen plaatsvinden.

5.4. Programma-evaluatie

1 van de aanbevelingen uit de externe evaluatie was om niet alleen aan het einde van het programma te evalueren, maar gedurende de looptijd ook te werken met tussentijdse- en zelfevaluaties. ZonMw geeft gehoor aan dit advies door een tussenevaluatie uit te voeren. De subsidieontvangers zullen vroegtijdig bij de evaluatiemomenten worden betrokken, zodat voor iedereen helder is wat de evaluatiepunten zullen zijn.

5.4.1. Tussenevaluatie

Met een lange subsidieperiode kunnen werkplaatsen werken aan kennisbenutting en verspreiding in de volle breedte. Een lange subsidieperiode – met vooraf vastgestelde criteria en inhoudelijke aandachtspunten – maakt het lastiger om in te spelen op actuele maatschappelijke ontwikkelingen. Om deze risico's te minimaliseren wordt de subsidietoekenning opgesplitst in afzonderlijke tranches, waarin een tussentijdse evaluatie plaatsvindt.

In de tussenevaluatie - welke van halverwege het 4de tot halverwege het 5de jaar van het programma uitgevoerd zal worden - wordt de impact van de subsidieontvangers in kaart gebracht en worden nieuwe criteria vastgesteld voor de tweede programmaperiode. De evaluatie biedt daarnaast de gelegenheid om, indien nodig, prioriteiten binnen de gestelde thema's en criteria te aan te scherpen. Ook is de tussenevaluatie de gelegenheid om thema's aan te passen aan de actuele situatie.

De tussenevaluatie heeft als doelen:

- Evalueren op meetbare uitkomsten impact (in onderzoek, onderwijs en zorgpraktijk)
- Evaluatie en herijken meetbare criteria
- Indien van toepassing: herijken van de thema's en het toevoegen van nieuwe thema's

.De tussenevaluatie wordt uitgevoerd door een externe, onafhankelijke organisatie. De tussenevaluatie vindt plaats op basis van een nog nader te bepalen format en valt bestuurlijk gezien volledig onder de verantwoording van ZonMw.

5.4.2. Eindevaluatie

De eindevaluatie vindt plaats in de laatste 2 jaar van het programma. Hierin wordt het ZonMw-programma, de inhoud en impact van dat wat de werkplaatsen hebben opgeleverd en in hoeverre zij met succes hebben gewerkt aan borging en bestending van de werkplaats(en) geëvalueerd. De conclusies van de tussenevaluatie en de nieuwe criteria van de 2de tranche zullen een belangrijke basis vormen voor de eindevaluatie.

Ook zal ZonMw in deze periode van het programma met VWS het overleg opstarten over de plannen die er zijn bij VWS voor een nieuw programma over kennisinfrastructuren in de langdurige zorg, vanaf 2037. Het voorliggend programma loopt af na 10 jaar, in 2036.

6. Financiële omvang

Het totale programma budget is onderverdeeld in een gedeelte voor de bekostiging van subsidie en een onderdeel voor de uitvoering.

Subsidie

Voor de programma begroting is ZonMw uitgegaan van de laatste brief van VWS waarin de OVA over 2025 was berekend. Deze brief waarin de nieuwe reeks is vermeld, dient als basis voor de begroting van het nieuwe programma⁵.

⁵ Brief 4 november 2025 Kenmerk 4196944-1087096-PG

Vanwege de toepassing van staatsteunregels is de maximale subsidie periode 10 jaar. In de begroting is een voorlopig OVA-bedrag al wel vast meegerekend in het totaal.

Uitvoeringskosten

De uitvoeringskosten voor het programma bevatten de kosten voor de beoordelingscommissie, de organisatie van 2 overleggen per jaar, communicatie en implementatie activiteiten en eventueel bijwonen van relevante congressen of site visits, het organiseren van een tussentijdse en eindevaluatie en personele inzet van ZonMw, zowel op het programma team als ook juridisch en financieel.

In onderstaande tabellen presenteren we een overzicht van de verplichtingen, liquiditeitsprognose en de bevoorschotting vanuit VWS voor de uitvoering van het programma.

1. Verplichtingen	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	Totaal
Programma											
Academische werkplaatsen ex. OVA	5.716.908	5.716.908	5.716.908	5.716.908	5.716.908	5.716.908	5.716.908	5.716.908	5.716.908	5.716.908	57.169.080
OVA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	937.553
Tussenevaluatie en eindevaluatie	-	-	-	-	30.000	-	-	-	-	-	45.000
Communicatie middelen (CIP)	8.000	4.000	4.000	4.000	8.000	4.000	4.000	4.000	4.000	8.000	52.000
Algemene kosten											
Commissie vacatiegelden	3.000	1.500	1.500	1.500	3.000	1.500	1.500	1.500	1.500	3.000	19.500
Commissie reiskosten	1.500	750	750	750	1.500	750	750	750	750	1.500	9.750
Algemene kosten (zaalhuur, catering)	5.000	2.500	2.500	2.500	5.000	2.500	2.500	2.500	2.500	5.000	32.500
Programmakosten ZonMw	378.456	208.495	184.800	400.520	412.300	197.290	202.740	183.360	395.182	447.818	3.010.961
Totale Verplichtingen	6.112.864	5.934.153	5.910.458	6.126.178	6.176.708	5.922.948	5.928.398	5.909.018	6.120.840	7.164.779	61.306.344
2. Liquiditeitsoverzicht											
Programma											
Academische werkplaatsen ex. OVA	5.716.908	5.716.908	5.716.908	5.716.908	5.716.908	5.716.908	5.716.908	5.716.908	5.716.908	5.716.908	57.169.080
OVA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	937.553
Tussenevaluatie en eindevaluatie	-	-	-	-	30.000	-	-	-	-	-	45.000
Communicatie middelen (CIP)	8.000	4.000	4.000	4.000	8.000	4.000	4.000	4.000	4.000	8.000	52.000
Algemene kosten											
Commissie vacatiegelden	3.000	1.500	1.500	1.500	3.000	1.500	1.500	1.500	1.500	3.000	19.500
Commissie reiskosten	1.500	750	750	750	1.500	750	750	750	750	1.500	9.750
Algemene kosten (zaalhuur, catering)	5.000	2.500	2.500	2.500	5.000	2.500	2.500	2.500	2.500	5.000	32.500
Programmakosten ZonMw	378.456	208.495	184.800	400.520	412.300	197.290	202.740	183.360	395.182	447.818	3.010.961
Totale Uitgaven	6.112.864	5.934.153	5.910.458	6.126.178	6.176.708	5.922.948	5.928.398	5.909.018	6.120.840	7.164.779	61.306.344
3. Bevoorschotting Opdrachtgever											
Beschikbaar volgens opdrachtbrief	6.061.680	6.061.680	6.061.680	6.061.680	12.123.360	6.061.680	6.061.680	6.061.680	6.061.680	12.123.360	72.740.160
Gewenste bevoorschotting door opdrachtgever	6.061.680	6.061.680	6.061.680	6.061.680	12.123.360	6.061.680	6.061.680	6.061.680	6.061.680	12.123.360	72.740.160
Liquiditeitsprognose ZonMw (totaal tabel 2)	6.112.864	5.934.153	5.910.458	6.126.178	6.176.708	5.922.948	5.928.398	5.909.018	6.120.840	7.164.779	61.306.344
Verschil	-51.184	127.527	151.222	-64.498	5.946.652	138.732	133.282	152.662	-59.160	4.958.581	11.433.816

6.1. Staatssteun

ZonMw acht dat voor dit programma de staatssteunmaatregel DAEB van toepassing is.

In geval van toepassing van de DAEB geldt dat de maximale duur van de activiteiten die onder deze subsidie vallen niet meer dan 10 jaar mag bedragen. Ook mag het aangevraagde subsidiebedrag dan niet meer bedragen dan de netto kosten beschreven in het meerjarenplan.

De specifieke eisen die gelden voor aanvragers zullen worden beschreven in de subsidie oproepstekst en in de beschikking worden vermeld

Bijlagen

A. Aanbevelingen programmaevaluatie⁶

1. Focus op metadoelen en impact

Stimuleer en faciliteer het bereiken van maatschappelijke en metadoelen en volg de voortgang en ontwikkeling van de met de programma's beoogde landelijke kennisinfrastructuur. Besteed hierbij ook aandacht aan de samenwerking tussen de Academische Werkplaatsen, zowel onderling, binnen en tussen de programma's als met andere relevante kennisinstituten en aanpalende partners in de kennisinfrastructuur. Betrek hierbij ook de aard van de relaties met zorg- en welzijnsinstellingen en het onderwijs.

2. Vereenvoudig de subsidietechnieken

Aangezien de programma's voor nog eens 12 jaar zullen worden voortgezet met ZonMw als gedelegeerd opdrachtgever, benut het overgangsjaar om een nieuwe subsidietechniek te ontwikkelen die leidt tot een lichter regime voor toekenning en verantwoording. Dit zou de administratieve en uitvoeringslasten aanzienlijk moeten verminderen.

3. Leg kaders voor sturing en verantwoording vast

Leg voor de start van de nieuwe tranche van beide programma's de kaders vast die voortvloeien uit de eerste twee aanbevelingen (vereenvoudiging van de verantwoordingscyclus, stimuleren op doelen, en bijbehorende governance). Doe dit in samenwerking met VWS en de Academische Werkplaatsen. Bied vroegtijdig in het overgangsjaar 2025, bij voorkeur vóór 1 april, duidelijkheid over de financiering en governance van de nieuwe programma's in de wetenschap dat de 12-jarige verlenging van de programma's aan ZonMw reeds is toegezegd door VWS.

4. Evalueer tussentijds

Verdeel de 12-jarige looptijd in periode met tussentijdse (zelf)evaluaties. Geef deze evaluaties samen vorm met de betrokken kennispartners. Onderdeel van deze tussentijdse evaluaties is de vraag of het systeem nog meer opengesteld moet worden voor nieuwe toetreders, zodat ten principale sprake is van een open systeem en spreek tevens een procedure af voor werkplaatsen die nu cofinanciering ontvangen en die niet meer aan de criteria voldoen.

5. Continueer de halfjaarlijkse overlegstructuur

Continueer de halfjaarlijkse overlegstructuur tussen VWS, ZonMw en de Academische Werkplaatsen. Gebruik de ruimte die ontstaat door een lichter subsidieregime voor inhoudelijke dialoog over ontwikkelingen gerelateerd aan de meta-doelen.

6. Herijk de rolverdeling tussen VWS en ZonMw

Maak de rolverdeling tussen VWS en ZonMw duidelijk: VWS is primair beleids- en systeemverantwoordelijk, terwijl ZonMw de rol van gedelegeerd opdrachtgever vervult. Dit houdt zowel de toetsing van rechtmatige besteding van middelen als de rol van partner in de kennisinfrastructuur in. Het moet duidelijk zijn dat het opdrachtgeverschap van ZonMw zich alleen richt op dat deel van de Academische Werkplaatsen dat gefinancierd wordt via cofinanciering.

⁶ Bouwen aan een sterke kennisinfrastructuur – Evaluatie ZonMw programma's Academische Werkplaatsen Ouderenzorg en Verstandelijke Beperkingen, Paul Poortvliet en Hekon Pasman (Bosman & Vos), 18 december 2024

7. Pas de inrichting van de programmacommissies aan

Pas de inrichting van de programmacommissies aan door ze als adviesorgaan te laten fungeren in plaats van als mede-controlerend orgaan. Raadpleeg de Academische Werkplaatsen over de samenstelling van deze adviescommissies. Houd vast aan twee commissies die zich richten op systeemontwikkeling en op de kennisinfrastructuur van de Academische Werkplaatsen. Zorg dat adviescommissies van beide programma's en de Academische Werkplaatsen Ouderenzorg en Verstandelijke Beperkingen onderling van elkaar leren. Bij de adviescommissies kan dit bijvoorbeeld met een of meer leden als linking-pin.

B. Programma van eisen Kennisinfrastructuur Academische Werkplaatsen Ouderenzorg 2027

Het programma van eisen die zijn opgesteld om voor financiering via het programma KAWO in aanmerking te komen zijn als volgt onderverdeeld:

1. Inhoudelijke criteria
2. Organisatorische criteria
3. Wetenschappelijke en maatschappelijke criteria
4. Financiële criteria

Inhoudelijke criteria

1. De academische werkplaats richt zich op het verbeteren van de kwaliteit van leven van ouderen en het verbeteren van de langdurige zorg en ondersteuning voor deze doelgroep. Deze ambitie wordt duidelijk beschreven in de missie en visie van de werkplaats.
2. De werkzaamheden van de academische werkplaats richten zich minimaal 7 jaar aantoonbaar op het initiëren en faciliteren van kennisontwikkeling, -verspreiding en -benutting. Dit doen werkplaatsen door het ophalen van kennisvragen uit de praktijk, het doen van wetenschappelijk onderzoek (in én met de praktijk) en het implementeren en borgen van deze kennis. De nadruk van de werkzaamheden ligt op de langdurige ouderenzorg in de Wlz (minimaal 70% van de werkzaamheden).
3. De academische werkplaats heeft duidelijke onderzoekslijnen en focuspunten die primair gericht zijn op de langdurige ouderenzorg (Wlz). De werkplaats kan de keuze voor deze lijnen onderbouwen vanuit een theoretisch kader en vanuit een aantoonbare behoefte uit de praktijk.
4. De onderzoekslijnen en -vragen die door de academische werkplaats worden opgepakt zijn aantoonbaar ontstaan vanuit een structurele dialoog tussen wetenschap, zorgpraktijk, ervaringsdeskundigen en onderwijs. Ze sluiten aan bij de behoeften van cliënten en hun naasten en / of professionals die werkzaam zijn in de sector.
5. Onderzoeken die worden uitgevoerd dragen bij aan kennis. Met bij voorkeur betrokkenheid van wetenschappers met verschillende achtergronden – zoals verpleegkunde, (ouderen)geneeskunde, psychologie etc. en samen met ook zorgprofessionals, ervaringsdeskundigen, naasten en andere relevante personen die worden betrokken in alle fasen van het onderzoek. Zij zijn gelijkwaardige partners en geven mede richting aan de opzet en de uitvoering van het onderzoek.
6. De academische werkplaats draagt meerdere keren per jaar bij aan kennisdeling binnen de ouderenzorgsector, bijvoorbeeld door bijdragen aan symposia, projectleidersbijeenkomsten, webinars of andere bijeenkomsten.
7. De meerwaarde van de academische werkplaats ten opzichte van andere werkplaatsen (in de ouderenzorgsector en eventueel in andere sectoren) is helder omschreven. Eventuele overlap op onderwerpen met andere werkplaatsen is in kaart gebracht. De werkplaats zoekt op deze punten aantoonbaar en actief de samenwerking met deze werkplaatsen op.
8. De werkzaamheden van de werkplaats sluiten aan bij het Generiek kompas 'Samen werken aan kwaliteit van bestaan' en vigerende landelijke beleidsafspraken zoals HLO en AZWA.
9. De academische werkplaats signaleert lacunes in kennisontwikkeling, -verspreiding en -benutting op zijn werkgebied, brengt deze signalen onder de aandacht bij relevante partijen en maakt plannen om deze lacunes op te vullen. Deze plannen worden verwoord in bijvoorbeeld een kennisagenda of onderzoeksprogramma. De werkplaats draagt zorg voor de actualisering van de plannen en zorgt ervoor dat deze aansluiten bij andere richtlijnen en agenda's.

Organisatorische criteria

1. De academische werkplaats bestaat uit een (regionaal) samenwerkingsverband tussen wetenschap, (zorg)praktijk en onderwijs. De samenwerking bestaat in ieder geval uit minimaal 1 universiteit/UMC en minimaal 1 grote⁷ of meerdere grote en kleine zorginstellingen. Ook wordt duurzaam samengewerkt met onderwijsinstellingen, zorgorganisaties en andere relevante stakeholders die zich richten op de langdurige ouderenzorg.
2. Er is minimaal één universiteit/UMC onderdeel van het samenwerkingsverband van de academische werkplaats. De universiteit is hoofdaanvrager en vanuit die rol verantwoordelijk voor de samenhang van (wetenschappelijke) activiteiten.
3. Namens de universiteit/UMC fungeert een hoogleraar als voorzitter van de werkplaats. Deze hoogleraar heeft een aanstelling bij de universiteit/UMC die hoofdaanvrager is van de subsidie. De onderzoeksgroep van de universitaire/UMC-afdeling waar de academische werkplaats en hoogleraar aan verbonden zijn heeft 7 jaar bewezen actieve ervaring op het gebied van wetenschappelijk onderzoek binnen de langdurige ouderenzorg. In het geval van een vacature voor een hoogleraar moet uiterlijk per 1 januari 2028 alsnog aan dit criterium worden voldaan.
4. Er is sprake van een bestaande structurele samenwerking tussen de partijen die onderdeel zijn van de werkplaats. Deze samenwerking bestaat minimaal 7 jaar. De samenwerking wordt aangetoond door een consortium- of samenwerkingsovereenkomst die bij voorkeur tot het einde van de looptijd van het programma doorloopt, of tot die periode verlengd kan worden.
5. De samenwerking tussen de partijen binnen de werkplaats wordt duurzaam gehouden door middel van meerjarige afspraken en het realiseren van gezamenlijke activiteiten, zoals onderzoeksprojecten, implementatieactiviteiten of onderwijsproducten.
6. De academische werkplaats werkt duurzaam samen met onderwijsinstellingen op hbo- en mbo-niveau die zich richten op de ouderenzorg en eventueel aanpalende terreinen, zoals de gehandicaptenzorg of geestelijke gezondheidszorg.
7. De werkplaats heeft een duidelijke structuur waarin duobanen en linkin pins onderdeel zijn van de academische werkplaats.
8. De werkplaats beschikt over experts die zich richten op communicatie over en implementatie van door de werkplaatsen ontwikkelde kennis en andere relevante resultaten voor de sector. Nieuwe kennis afkomstig uit de werkplaats wordt doelgroepgericht aangeboden aan de zorgpraktijk, het onderwijs en het lokale beleid. De doelgroep is daarbij breder dan de samenwerkingspartijen uit de werkplaats. Ontwikkelde kennis bereikt niet alleen de zorginstelling zelf, maar ook de zorgprofessionals op de werkvloer, met concrete handreikingen voor toepassing.
9. De academische werkplaats deelt kennis op regionaal, landelijk en – waar van toepassing – internationaal niveau en draagt bij aan implementatie van kennis op deze niveaus. Daarbij worden ervaringsdeskundigen, hun naasten, vrijwilligers en andere relevante doelgroepen betrokken.

Wetenschappelijke en maatschappelijke criteria

1. Het wetenschappelijk trackrecord van de academische werkplaats bestaat aantoonbaar over een periode van 7 jaar. Er moet voor het aantonen van het wetenschappelijk trackrecord in ieder geval worden gedacht aan afgeronde promoties op het terrein van de langdurige ouderenzorg in de WLZ, Wi-publicaties in voor de sector relevante tijdschriften en een wervend vermogen per hoogleraar/leerstoel betrokken bij de werkplaats.
2. De werkplaats werkt volgens de FAIR data principes. FAIR staat voor Findable, Accessable, Interoperable en Reusable en betekent dat data uit onderzoek gevonden, begrepen en (her)gebruikt kunnen worden door zowel mensen als computers.

⁷ Een zorgorganisatie met minimaal 5.000 cliënten.

3. Ontwikkelde kennis wordt open access beschikbaar gesteld voor de ouderenzorgsector en anderen, in ieder geval via het Kennisplein zorg voor beter. Er is een concreet plan van aanpak opgesteld om beschikbare kennis op het Kennisplein of andere platformen te delen. De academische werkplaats is eigenaar van de ontwikkelde kennis en houdt deze kennis actueel.
4. De werkplaats heeft over een periode van 7 jaar bewezen maatschappelijke impact behaald door bij te dragen aan bijvoorbeeld:
 - a. Richtlijnen;
 - b. Trainingen en scholingen;
 - c. De ontwikkeling van interventies en de opname daarvan in de Databank erkende interventies van Vilans;
 - d. Implementatie / kennisvalorisatie in praktijk en onderwijs;
 - e. (Eigen) symposia;
 - f. Media-aandacht;
 - g. Posities in belangrijke (inter)nationale commissies;
 - h. Zorgvernieuwing.
5. De werkplaats onderzoekt regelmatig welke impact onderzoeken en projecten hebben op de kwaliteit van leven ouderen en hun naasten, of op het werk van zorgprofessionals in de langdurige zorg voor deze doelgroep.

Financiële criteria

1. De kennisinfrastructuur (academische werkplaats) ontvangt geen financiering vanuit een andere (overheids)organisatie voor dezelfde activiteiten en doelen zoals die staan beschreven in deze programmamtekst en in de subsidie oproepstekst. Aanvragen voor project (in andere programma's van ZonMw) en eventuele onderzoekskosten die daar mee samenhangen kunnen wel worden bekostigd door anderen, zoals VWS.
2. De academische werkplaats heeft een bewezen bestaansmogelijkheid zonder cofinanciering vanuit ZonMw. De werkplaats heeft op jaarbasis ten minste de helft van het aangevraagde subsidiebedrag in de vorm van cofinanciering in cash of een *in kind* bijdrage beschikbaar.
3. De organisaties die deel uitmaken van de academische werkplaats dragen aantoonbaar vanuit eigen middelen financieel bij aan de werkplaats. De middelen die via het ZonMw-programma beschikbaar komen zijn een aanvulling hierop. De bijdragen uit eigen middelen worden inzichtelijk gemaakt voor ZonMw door het aanleveren van een integrale begroting van de werkplaats.
4. De werkplaats is in staat om de kernactiviteiten overeind te houden door financiële bijdragen van samenwerkingspartners, ook als meerjarige externe financiering (op termijn) wegvalt.
5. De besteding van de financiële middelen is afgestemd op de specifieke behoeften en werkwijze van de werkplaats. De werkplaats kan dit inzichtelijk maken en inhoudelijk onderbouwen, bijvoorbeeld via een publiek jaarverslag.